

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění
hoboj

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**BENJAMIN BRITTEN - ŠEST METAMORFÓZ PODLE OVIDIA
PRO HOBOJ SÓLO OP. 49**

Monika Dedičová

Vedoucí práce: odb. as. Liběna Séquardtová

Oponent práce: odb. as. Jana Brožková, prof. Jiří Mihule

Datum obhajoby: 6. červen 2016

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS
MUSIC AND DANCE FACULTY

Music art

Oboe

BACHELOR'S THESIS

**BENJAMIN BRITTEN – SIX METAMORPHOSES AFTER OVID
FOR OBOE SOLO OP. 49**

Monika Dedičová

Leader: odb. as. Liběna Séquardtová

Examiner: odb. as. Jana Brožková, prof. Jiří Mihule

Date of Graduate: 6th June 2016

Academy Degree: Bachelor of Art (BcA.)

Prague, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Benjamin Britten – Šest metamorfóz podle Ovidia pro hoboj sólo op. 49

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá osobností anglického hudebního skladatele Benjamina Brittena a je zaměřena především na jeho skladbu Šest metamorfóz podle Ovidia pro hoboj sólo op. 49. Obsahuje také informace o životě a díle Publia Ovidia Naso. Součástí práce je interpretační rozbor skladby.

Abstract

This thesis deals with the personality of the English composer Benjamin Britten and is also focused on his composition Six Metamorphoses after Ovid for solo oboe op. 49. It also includes information about the life and work of Publius Ovid Naso. Part of my work is interpretive analysis of the composition.

Poděkování

Chtěla bych srdečně poděkovat odb. as. Liběně Séquardtové za informace při studiu této skladby, která se stala tématem pro mou bakalářskou práci.

Obsah

Úvod.....	1
1.1 Život.....	2
1.2 Dílo.....	3
1.3 Hobojová tvorba.....	6
1.3.1 Sólová a komorní tvorba pro hoboj.....	6
1.3.2 Hoboj ve filmové tvorbě.....	8
1.3.3 Hudba k rozhlasovým a divadelním hrám.....	10
2 Publius Ovidius Naso.....	11
2.1 Život.....	11
2.2 Dílo.....	12
3 Šest metamorfóz podle Ovidia pro hoboj sólo op. 49.....	13
3.1 Úvod.....	13
3.2 Charakteristika.....	13
3.2.1 Pan.....	13
3.2.2 Faëthon.....	14
3.2.3 Niobé.....	15
3.2.4 Bacchus.....	16
3.2.5 Narcissus.....	16
3.2.6 Arethúsa.....	16
3.3 Interpretační rozbor.....	17
3.3.1 Pan.....	17
3.3.2 Faëthon.....	18
3.3.3 Niobé.....	18
3.3.4 Bacchus.....	19
3.3.5 Narcissus.....	19
3.3.6 Arethúsa.....	20
Závěr.....	21
Seznam použitých pramenů a literatury.....	22
Přílohy.....	23

Úvod

Dílo Benjamina Brittena Šest metamorfóz podle Ovidia pro hoboj sólo op. 49 se pro mě v předchozích letech stalo jedním z klíčových. Seznámila jsem se s ním v roce 2012, kdy byla tato skladba vybrána jako povinná na Soutěžní přehlídce konzervatoří a hudebních gymnázií ČR, tedy konkrétně její čtyři části – Pan, Faëthon, Niobé a Bacchus. Skladatel ji zkomponoval pro sólový hoboj a tak bylo pro mě studium této skladby velkou změnou, jelikož jsem do té doby hrála vždy skladby s doprovodem klavíru.

O tři roky později, v roce 2015, jsem se k Brittenovým Metamorfózám vrátila a 13. března zazněly na mém ročníkovém koncertě. Tentokrát již všech šest – tedy včetně Narcisse a Arethúsy. Toto Brittenovo dílo je velice efektní a pro posluchače vděčné, neboť každá část má svůj příběh, který skladatel vždy přesně hudebně vystihl a časový rozměr celé skladby navíc nepřekračuje 13 minut. Velmi jsem si ji oblíbila a volba tématu mé bakalářské práce byla jasná.

V první kapitole naleznete životopis a výběr z kompozice skladatele Benjamina Brittena, obsahuje také krátký popis všech jeho skladeb pro hoboj a rozšířila jsem ji o přehled filmové hudby a hudby k divadelním hrám, kde je hoboj v komorním obsazení. Ve druhé kapitole se věnuji Ovidiovi, konkrétně jeho životu a dílu. Poslední kapitola popisuje již vybranou skladbu Šest metamorfóz podle Ovidia – její vznik, příběhy jednotlivých metamorfóz a přikládám také interpretační rozbor, který přibližuje hudební vyjádření Ovidiových Proměn.

1 Benjamin Britten

1.1 Život

Anglický hudební skladatel, dirigent a klavírista, celým jménem Edward Benjamin Britten, se narodil 22. listopadu 1913 v Lowestoftu v hrabství Suffolk na jihovýchodním pobřeží. Jeho otec Robert Victor Britten pracoval jako zubní lékař a matka Edith byla nadaná zpěvačka a klavíristka. Účinkovala v pěveckém sboru v Lowestoftu. Benjamin byl jejich čtvrtým a nejmladším dítětem.

K hudbě byl veden již od svého dětství. Matka jej sama vyučovala hře na klavír a později i violu. Komponovat začal již v pěti letech. O dva roky později navštěvoval přípravnou školu v Southolmu. Pokračoval ve hře na violu u Audrey Alston¹ a v deseti letech nastoupil na další přípravnou školu v South Lodge.

Britten se stále věnoval komponování a velkým přínosem pro něj bylo seznámení s učitelem harmonie a kontrapunktu Frankem Bridgem², který Brittena přijal jako soukromého žáka. Také mu doporučil hodiny klavíru u Harolda Samuela³ v Londýně. V roce 1930 se mu podařilo získat stipendium na Royal College of Music, kde jej vyučoval hře na klavír Artur Benjamin⁴ a kompozici John Ireland.⁵ Během studia v Londýně přišel do styku nejen se současnou hudbou, ale také se seznámil a navázal přátelství se známými hudebníky a získal další cenné poznatky v oblasti hudby. V tomto období se začala dostávat jeho hudba i jméno do povědomí hudební společnosti.

V létě v roce 1933 ukončil své studium na Royal College of Music a vrátil se do rodného Lowestoftu. Aby se uživil, získával finanční prostředky komponováním. V roce 1935 pracoval pro společnost GPO Film Unit⁶, kde potkal řadu významných osobností, například režiséry Paula Rotha⁷ a Basila Wrighta⁸, básníka Wystana Hugh Audena⁹ či malíře Williama Coldstreama.¹⁰ Osudovým se

1 Audrey Alston - (1883 – 1966) - anglická houslistka, violistka a pedagožka

2 Frank Bridge - (1879 – 1941) – anglický skladatel, houslista a dirigent

3 Harold Samuel - (1879 – 1937) – anglický klavírista a pedagog, studoval převážně dílo Johanna Sebastiana Bacha

4 Artur Benjamin – (1893 – 1960) – australský skladatel, klavírista, dirigent a pedagog

5 John Ireland – (1879 – 1962) – anglický hudební skladatel a pedagog, komponoval především písně s klavírem a klavírní miniatury

6 GPO Film Unit (General Post Office Film Unit) – společnost založená v roce 1933 za účelem vzniku dokumentárních filmů

7 Paul Rotha – (1907 – 1984) – filmový režisér, historik a kritik

8 Basil Wright – (1907 – 1987) – dokumentarista, filmový kritik, historik a pedagog

9 Wystan Hugh Auden – (1907 – 1973) – anglický básník a také autor operních libret

10 William Coldstream – (1908 – 1987) – anglický malíř, autor portrétů, krajin, ale i aktů a zátiší

pro mladého Brittena stalo setkání s tenoristou Peterem Pearsem¹¹, se kterým navázal doživotní přátelství a hlas tohoto umělce byl velkou inspirací pro skladatelovu vokální tvorbu.

Zhoršující se politická situace v Evropě byla jedním z důvodů, proč básník Auden odešel do USA. Jelikož se tato situace nijak nezlepšovala, rozhodl se Britten i se svým přítelem Pearsem uposlechnout rady Audena a pět měsíců před vypuknutím 2. světové války odpluli do USA, kde zůstali celé tři roky. K návratu do Anglie tedy došlo v březnu 1942 a Britten se usadil nedaleko svého rodiště v malém rybářském městečku Aldeburgh na jihovýchodním pobřeží. V roce 1947 se stal spolu s Pearsem spoluzakladatelem English Opera Company¹² a o rok později založil Aldeburgh Festival¹³, kde jako dirigent a klavírista uváděl vlastní díla, ale také kompozice skladatelů všech hudebních epoch.

Psal se rok 1955 a Britten s Pearsem se vydali na cestu po východní Asii, při této příležitosti navštívili například ostrov Bali. V šedesátých letech navázal přátelství s ruskými hudebníky – skladatelem Dmitrijem Šostakovičem¹⁴ či světoznámým violoncellistou a dirigentem Mstislavem Rostropovičem.¹⁵

Brittena začal trápit zdravotní stav, který se zhoršoval. V 1968 jej zachvátila zákeřná infekce. Přestože se ji lékařům podařilo vyléčit, odhalila mnohem vážnější srdeční chorobu. Stěžoval si na bolest v levé paži při dirigování, avšak operaci nechtěl podstoupit, dokud nedokončí svou poslední operu Smrt v Benátkách. Tak se i stalo a v roce 1973 podstoupil zákrok, jehož účelem bylo Brittenovi nahradit srdeční chlopeň. Po této operaci byl upoután na invalidní vozík a zemřel o tři roky později - 4. prosince 1976 v Aldeburghu.

1.2 Dílo

„Benjamin Britten je zajímavým typem hudebního skladatele, má totiž schopnost komponovat hudbu ve své hlavě a rozvíjet tímto způsobem vysoce detailní vizuální obrazy, představy. Působí, jako kdyby své představy udržel ve své

11 Peter Pears – (1910 – 1986) – anglický tenorista, za svůj život mu bylo uděleno několik ocenění a v roce 1978 byl povýšen do šlechtického stavu

12 English Opera Company – tato společnost vznikla za účelem prezentace děl britských umělců, její činnost byla ukončena v roce 1980

13 Aldeburgh Festival – zakladatelé Benjamin Britten, Peter Pears a Eric Crozier – libretista a divadelní režisér

14 Dmitrij Šostakovič – (1906 – 1975) - významný hudební skladatel, zkomponoval například 15 symfonií

15 Mstislav Rostropovič – (1927 – 2007) – světoznámý violoncellista a dirigent

*hlavě, postupem času je vylepšuje a inovuje, dokud až se v podobě zápisu ocitnou na notovém papíře v často už finální, dokončené verzi.*¹⁶

Brittenův hudební projev je originální a moderní, vyhnul se jakékoli konzervativnosti. Měl velký cit pro instrumentaci a díky tomu je jeho hudba pro posluchače velice svěží, což souvisí také s darem pro použití lidského hlasu v jeho nejrůznějších barevných odstínech.

Britten obdivoval mnohé hudební skladatele, například z období klasicismu jej zaujal Wolfgang Amadeus Mozart¹⁷, z následujícího období to byl Franz Schubert.¹⁸ Od současných skladatelů měl v oblibě hudbu Arnolda Schönberga¹⁹ a Albana Berga.²⁰ Také jej zaujala díla ze středního tvůrčího období Igora Stravinského. Svým přímočarým výrazem, neklidným a vznětlivým rytmem a plastickou barevností tónů jej zaujal nejvíce.

V Brittenově rozsáhlém díle jsou zahrnuty skladby od žánrových drobností přes komorní, orchestrální, scénickou hudbu až po opery. Komponoval pro posluchače, které dobře poznal a chápal. Ve svých nejmladších skladatelských letech mu posloužily jako inspirace vzrušující prožitky z rodinného života, později se však od těchto inspirací oprostil a psal bez přímého vztahu k dennímu životu.

V roce 1932 vytvořil devatenáctiletý Benjamin Britten známou Sinfoniettu op. 1 pro komorní obsazení deseti nástrojů, o několik měsíců později smíšený sbor pro rozhlas *A boy was born* op. 3. První světový úspěch zaznamenal se *Simple Symphony* op. 4 pro smyčce, zkomponovanou v roce 1935. V letech 1935 – 1939 skládal především hudbu k dokumentárním filmům a také hudbu pro rozhlas, kde působil. Z tohoto období také pochází například *Variations on a Theme by Frank Bridge* op. 10 pro smyčcový orchestr z roku 1937 či o rok později *Koncert pro klavír a orchestr D - dur* op. 13. V letech 1941 – 1976 vzniklo několik smyčcových kvartetů, z nichž třetí je vůbec posledním Brittenovým dílem. Pro velký symfonický orchestr vznikla od tohoto autora v roce 1945 jedna z jeho nejznámějších skladeb *The young person's guide to the orchestra* op. 34, známá také jako *Variace a fuga na Purcellovo téma*, ve kterém se ukázal jako znamenitý mistr variací. V tomto díle jsou postupně

16 HIRAMOTO, Stephen. An Analysis of Britten's Six Metamorphoses After Ovid. *The Journal of the International Double Reed Society*. 1999, (2), 11 - 13.

17 Wolfgang Amadeus Mozart – (1756 – 1791) – jeden z nejvýznamnějších představitelů hudebního klasicismu

18 Franz Schubert – (1797 – 1828) – rakouský skladatel v období romantismu

19 Arnold Schönberg – (1874 – 1951) – rakouský hudební skladatel a pedagog, představitel 2. vídeňské školy

20 Alban Berg – (1885 – 1935) – žák Arnolda Schönberga, rovněž představitel 2. vídeňské školy

představeny jednotlivé orchestrální nástroje a je velice působivé především pro dětské publikum. Brittena zaujala také barokní hudba, což vidíme například ve skladbě Preludium a fuga pro 18 smyčcových nástrojů op. 29 z roku 1943. Mnohaleté přátelství s tenoristou Peterem Pearsem ovlivnilo skladatelovu operní a vokální tvorbu. Komponoval písně, hymny, kantáty, anthemy a další. Za zmínku jistě stojí písňové cykly Seven Sonnets of Michelangelo op. 22 z roku 1940. Na slova básníka Arthura Rimbauda²¹ vzniklo v roce 1939 dílo Les Illuminations op. 18. Pro sbor a cappella napsal 5 Flower Songs op. 47 z roku 1950. K jeho nejvýznamnějším dílům z vokální tvorby se řadí War Requiem op. 66 zkomponované v roce 1963. V tomto díle autor zhudebnil vedle liturgických latinských textů i protiválečné básně Wilfreda Owena.²²

Benjamin Britten se často setkával s jinými skladateli a vynikajícími sólisty, což ho vždy inspirovalo k tvorbě. Tak vznikly skladby například pro ruského violoncellistu Mstislava Rostropoviče, kterému autor věnoval několik svých skladeb. Psal také pro přítele a zpěváka Petera Pearse, či pro hoboisty Léona Goosense²³, Joe Boughtonovou²⁴ nebo Silvii Spencerovou²⁵ a další.

Mezinárodní uznání získal po 2. světové válce především svými operami, kterých napsal dohromady dvanáct. Vždy si dokázal zvolit divadelně vděčné náměty, ve kterých většinou řeší tragické konflikty jedince se společností. Hluboce se inspiroval hudbou anglického baroka, z čehož vyplývá i použití barokních forem, například passacaglia. Ve svých operních dílech dokázal vytvořit místa plná neobyčejné expresivity. Světový úspěch mu přinesla hned první opera Peter Grimes op. 33 z roku 1945. Zajímavostí je, že se často koncertně provádí passacaglia z tohoto díla. O rok později vznikla opera The Rape of Lucretia op. 37, děj vychází z vyprávění římského historika Tita Livie²⁶, konkrétně z jeho první knihy Dějin starého Říma. V roce 1947 napsal Britten na libreto Erica Croziera komickou operu Albrecht Herring op. 39. Toto dílo bylo napsáno podle novely Guy de Maupassanta²⁷ Mládenec paní Hussonové. Za zmínku stojí také operní kus Billy Bud op. 50 z roku 1951. Skladatel se mimo jiné inspiroval Williamem Shakespearem²⁸, a tak vznikla

21 Arthur Rimbaud – (1854 – 1891) – francouzský básník

22 Wilfred Owen – (1893 – 1918) – anglický básník a spisovatel, zahynul jako voják v 1. světové válce

23 Léon Goosens – (1897 – 1988) – britský hoboista, pocházel z hudební rodiny

24 Joe Boughton – (1913 – 1963) – hoboistka, dcera anglického skladatele Rutlanda Boughtona

25 Sylvia Spencer – (1909 – 2008) – vlastním jménem Natalie Caine

26 Titus Livius – (59 př. n. l. – 17 n. l.) – římský spisovatel a historik

27 Guy de Maupassant – (1850 – 1893) – francouzský spisovatel, jeden z představitelů literárního realismu

28 William Shakespeare – (1564 – 1616) – básník anglického původu, byl také dramatikem a hercem

v roce 1960 opera *A Midsummer Night's Dream* op. 64. Podle novely Thomase Manna²⁹ se zrodil poslední operní kus z roku 1973, který nese název *The Death in Venice* op. 88.

1.3 Hobojová tvorba

Brittenovo dílo s využitím hoboj, ať už sólově či komorně, obsahuje celkem pět skladeb, na které se v následujících řádcích zaměřím podrobněji. Najdete zde také jednu kompozici, v níž je významný part anglického rohu. Britten mě velice zaujal a překvapil jako skladatel filmové hudby, v níž hoboj s oblibou používal, a proto ji zde uvádím také.

1.3.1 Sólová a komorní tvorba pro hoboj

Phantasy Quartet op. 2

Tuto skladbu zkomponoval v roce 1932 pro obsazení hoboj, housle, viola a violoncello. Věnoval ji hobojistovi Léonu Goossensovi a v podání tohoto umělce zazněla poprvé koncertně 22. listopadu následujícího roku. Dílo trvá kolem patnácti minut a jde o jednu z prvních Brittenových komorních skladeb, jíž se dostalo mezinárodního uznání. K hudební formě použité v tomto kvartetu se autor později rád vracel – řadil k sobě kontrastní části a docílil tím pestrého a proměnlivého průběhu provedení skladby.

Two insect pieces – The Grasshoper, The Wasp

Pro hoboj a klavír zkomponoval Britten tyto dvě krátké skladby v roce 1935 s věnováním hobojistce Silvii Spencerové. Oba kusy dohromady trvají kolem pěti minut. K prvnímu provedení těchto dvou kusů došlo až po autorově smrti, a to 7. března 1979. Na hoboj se představila Janet Craxton³⁰ a na klavír ji doprovodila Margot Wright.³¹

29 Thomas Mann – (1875 – 1955) – německý prozaik, v roce 1929 získal Nobelovu cenu za literaturu

30 Janet Craxton – (1929 – 1981) – anglická hobojistka a pedagožka

31 Margot Wright – (1911 – 2000) – anglická klavíristka a klavírní pedagožka

Sextet

Z roku 1930 pochází Brittenovo dílo s tímto obsazením: flétna, hoboj, klarinet, basklarinet, lesní roh a fagot. Durata je 8 minut. Při prvním provedení, 11. června 1993, zazněla pouze první věta z této skladby a uvedl ji Haffner Wind Ensemble.

Temporal Variation for oboe and piano

Skladba Temporální variace pro hoboj a klavír vznikla v roce 1936 a byla dedikována Montagu Slaterovi.³² Její trvání je 15 minut a střídají se v ní vážná témata s rozvernými pasážemi v částech na sebe navazujících. Londýnská premiéra se konala ještě téhož roku, přesněji 15. prosince 1936. Na hoboj hrála Natalie Caine a na klavír Adolph Hallis.³³ Zajímavostí je, že byla tato skladba provedena 12. června 1994 v podání hobojisty Nicholase Daniela³⁴ a English Chamber Orchestra pod taktovkou Steuarta Bedforda.³⁵ Úpravu pro obsazení hoboj a smyčcový orchestr provedl Colin Matthews.³⁶ Dílo se skládá z částí: 1. Oration, 2. March, 3. Exercises, 4. Commination, 5. Chorale, 6. Waltz, 7. Polka, 8. Resolution

Six Metamorphoses after Ovid op. 49

Jedná se o jednu z nejvýznamnějších sólových skladeb v hobojoé literatuře a více se jí budu věnovat později.

Nocturne op. 60

Britten toto dílo napsal pro tenor, sedm obligátních nástrojů a smyčcový orchestr. Flétna, anglický roh, fagot, lesní roh, harfa a tympány vystupují v jednotlivých částech spolu se zpěvákem za doprovodu smyčcového orchestru. Autor jej zkomponoval v roce 1958 s věnováním Almě Mahlerové.³⁷ Skladba trvá kolem 25 minut a poprvé zazněla 16. října 1958 s tenoristou Peterem Pearsem a BBC Symphony Orchestra, dirigoval Rudolf Schwarz.³⁸ Má celkem osm částí a každá obsahuje text jiného básníka.

32 Montagu Slater – (1902 – 1956) – anglický poetik a libretista

33 Adolph Hallis – (1896 – 1987) – skladatel a klavírista, pocházel z jižní Afriky

34 Nicholas Daniel – narozen 1962 – současný britský hobojista a dirigent

35 Steuart Bedford – narozen 1939 – dirigent a klavírista

36 Colin Matthews – narozen 1946 – anglický hudební skladatel

37 Alma Mahler – (1879 – 1964) – manželka Gustava Mahlera, věnovala se memoárové literatuře

38 Rudolf Schwarz – (1905 – 1994) – britský dirigent a klavírista

Části:

1. „*On a Poet's Lips I Slept*“ - Prometheus Unbound – text Percy Bysshe Shelley – smyčce
2. „*The Kraken*“ – text Alfred Lord Tennyson – fagot
3. „*Encinctured with a twine of leaves*“ - The Wanderings of Cain – text Samuel Coleridge – harfa
4. „*Midnight Bell*“ - Blurt, Master Constable – text Thomas Middleton – lesní roh
5. „*But that night when on my bed I lay*“ - The Prelude – text William Wordsworth – tympán
6. „*The Kind Ghost*“ – text Wilfred Owen – anglický roh
7. „*Sleep and Poetry*“ – text John Keats – duet flétny a klarinetu
8. Sonet 43 – text William Shakespeare – celý orchestr

1.3.2 Hoboj ve filmové tvorbě

Conquering Space (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení - flétna, hoboje, klarinet, fagot, bicí a klavír

C. T. O. - The Story of the Central Telegraph Office (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – flétna, hoboje, klarinet, bicí a klavír

God's Chillun (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – mluvené slovo, hoboje, bicí, harfa a klavír a sbor

C. P. O. Title Music 1 and 2 (1935)

obsazení – flétna, hoboje, fagot, trubka, bicí, harfa a smyčcový kvartet

How the Dial Works (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – flétna, hoboje, klarinet, bicí a klavír

Men Behind the Meters (1935)

hudba pro British Commercial Gas Association

obsazení – flétna, hoboje, klarinet, bicí, klavír, housle a violoncello

The New Operator (1935)

hudba pro Empire Marketing Board Film Unit/GPO Film Unit

obsazení – flétna, hoboje, klarinet, fagot, bicí a klavír

Night Mail (1935/1936)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – mluvené slovo, flétna, hoboje, fagot, trubka, bicí, harfa a smyčcový kvartet

The Savings Bank (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – flétna, hoboje, klarinet, fagot, bicí a klavír

Sorting Office (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – flétna, hoboje, klarinet, fagot, bicí a klavír

Telegrams (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – chlapecké hlasy, flétna, hoboje, klarinet, bicí a klavír

The Tocher (1935)

hudba pro GPO Film Unit

obsazení – chlapecké hlasy, flétna, hoboje, klarinet, bicí a klavír

The Way to the Sea (1936)

hudba pro Strand Films for Southern Railways

obsazení – mluvené slovo, flétna, hoboje, klarinet, alt saxofon, trubka, trombon, bicí, harfa a klavír

1.3.3 Hudba k rozhlasovým a divadelním hrám

The Agamemnon of Aeschylus (1936)

obsazení – sbor, 2 flétny, anglický roh, klarinet a bicí

The Dark Valley (1940)

obsazení – ženský hlas, flétna, anglický roh, klarinet, trubka a bicí

Timon of Athens (1935)

obsazení – 2 hoboje, bicí a cembalo

2 Publius Ovidius Naso

2.1 Život

Jeden z největších a nejvýznamnějších představitelů antické římské literatury se narodil 20. března 43 př. n. l. v Sulmoně na území Itálie. Pocházel ze zámožné rodiny a na přání svého otce nastoupil na dráhu úředníka a jel spolu se starším bratrem do Říma za vzděláním, kde se věnoval studiu rétoriky u těch nejlepších pedagogů. Měl výborné předpoklady, aby se stal znamenitým řečníkem, ale stále častěji a silněji se u něj začal projevovat zájem o poezii. Vzdělání si také doplnil cestou do Athén a Malé Asie.

Ovidius dospěl k rozhodnutí, že odejde do soukromí a bude psát poezii, kterou měl tolik rád. V literárních kroužcích, v nichž se scházelo více nadaných básníků, získal základy potřebné pro psaní literatury. Žil v době vlády císaře Augusta³⁹ – milovníka umění, což bylo pro něj velmi příznivé. Třetí manželka Ovidia byla dokonce císařova příbuzná.

Vše se ubíralo správným směrem, až do roku 8. př. n. l, kdy musel na příkaz císaře Augusta odejít do vyhnanství. Přes deset let pobýval v Tomidě na pobřeží Černého moře – území dnešního Rumunska. Dodnes však není znám důvod, proč k této zdrcující události došlo. Informace jsou pouze od samého Ovidia, který uvádí jako příčinu své dílo *Umění milovat*, jež bylo vydáno a dle císaře nepůsobilo právě morálně na římské obyvatelstvo a také nepřidávalo na cti císařské rodiny.

Pro spisovatele zvyklého na život velkoměsta bylo vyhnanství děsivým trestem, což se projevilo i na jeho tvorbě z této doby, která je plná bolesti a žalu. Nikdy nepřestal doufat, že mu bude udělena milost či alespoň zmírněn krutý trest. Císař Augustus i jeho nástupce Tiberius⁴⁰ však v rozhodnutí nepovolili a Publius Ovidius Naso umírá v roce 18 n. l. v Tomidě. Mezi jeho přátele z kruhu literárního patřili například Sextus Propertius⁴¹ či Horatius⁴².

39 Augustus – (63 př. n. l. – 14 n. l.) – první římský císař, vládl v letech 27 př. n. l. – 14 n. l.

40 Tiberius – (42 př. n. l. – 37 n. l.) – od roku 14 n. l. byl až do své smrti římským císařem

41 Sextus Propertius – (asi 47 př. n. l. – zemřel po roce 16 n. l.) – římský básník

42 Horatius – (65. př. n. l. – 8 př. n. l.) – římský básník

2.2 Dílo

Dílo Ovidia je poměrně obsáhlé a svým významem naprosto klíčové. V mládí psal převážně literaturu s erotickým nebo milostným námětem, zatímco na sklonku života u něj nalezneme spíše žalozpěvy. První sbírka, kterou napsal, se skládá ze tří knih a jmenuje se Amores. Dalším dílem je hra Medeia, avšak z té se dochovaly pouze dva verše. Heroides je básnická sbírka, v níž je obsaženo 21 fiktivních dopisů od různých žen adresovaných svým mužům či milencům.

Dílo, kvůli kterému byl autor patrně odsouzen k životu ve vyhnanství je Ars amatoria – sbírka o třech knihách, v nichž Ovidius radí mužům i ženám jak najít pravou lásku a jak si ji udržet. Patří k jeho formálně nejdokonalejším dílům. Metamorphoses je souvislá báseň, jejímž hlavním námětem jsou proměny světa a mytologických postav. Ve svém nedokončeném díle Fasti píše básník o římských svátcích a náboženských obřadech. V knize Remedia amoris popisuje, jak čelit nešťastné lásce a jak si s ní poradit. Z pozdějšího období, kdy pobýval ve vyhnanství, jsou například dvě sbírky, Tristia, která líčí poslední Ovidiovu noc v Římě, obsahuje 51 básní a to v pěti knihách. Epistulae ex Ponto je další pokračování a obě sbírky si jsou tematicky velmi podobné. Poslední dochovanou básní je Ibis.

3 Šest metamorfóz podle Ovidia pro hoboj sólo op. 49

3.1 Úvod

Metamorfózy Benjamina Brittena vznikly v období jeho tvůrčí zralosti. Vlastní osobitý způsob práce se nemění, právě naopak. Získává na větší jistotě a lehkosti, se kterou vede melodii. Tuto skladbu věnoval hobojistce Joy Boughtonové a ta ji poprvé uvedla 14. června 1951 v Suffolku. Jako námět si skladatel zvolil právě *Metamorphoses* od Publia Ovidia Naso. Toto největší básnické dílo na motivy řeckých a římských bájí má podivuhodné kouzlo a proto není divu, že se Brittenovi zalíbilo a pro svou kompozici si vybral těchto šest příběhů – metamorfóz: Syrinx a Pán, Faëthon, Niobé, Pentheus a Bakchos, Narkissos a Échó a poslední Osud Arethúsin. Je obdivuhodné, jak se skladatel vyrovnal s básnickou předlohou jednotlivých příběhů a jak ji dovedl hudebně vyjádřit.

Dílo vyniká především skladatelovou tvůrčí dokonalostí, melodickou lehkostí a vynikající fantazií, kterou použil k odlišení všech šesti částí. Také se vyznačuje dokonalou znalostí možností hoboje jako sólového nástroje v celém rozsahu. Britten se soustřeďuje na popis skutečností Ovidiových básní pomocí všech skladatelských technik, zejména zvukomalby. Velice výstižně popisuje charakter jednotlivých postav a pocity, které navozuje každá báseň, například Pan – oslnivé a neutuchající svádění, Faëthon – cval koní a nebezpečí, Niobé – nářek se zoufalstvím a lítost, Bacchus – veselí a energičnost, Narcissus – krása a zamilovanost, Arethusa – pronásledování a útěk. Metamorfózy jsou skladbou velmi vděčnou a efektní. Poměrně rychlým sledem jednotlivých částí, proměnlivostí nálad a temp udrží posluchače v pozornosti od začátku do konce.

3.2 Charakteristika

3.2.1 Pan

První metamorfóza nese název Pan a skladatel ji zkomponoval podle literární předlohy Ovidiovy básně *Syrinx a Pan*, která je v 1. knize *Proměn*. Pan je řecký bůh lesů, pastvin a stád a také pastýřů a lovců, kteří ho uctívali. Byl napůl člověk a napůl zvíře – měl rohy, kozí kopýtko, bradu a ocas a byl porostlý srstí. Byl klidný a veselý a žil ve společnosti horských nymf a boha vína Dionýsa. Pan se zamiloval do krásné

nymfy Syrinx a začal ji pronásledovat. Jelikož měl polozvířecí podobu, není divu, že nebyla jeho láska opětována. Syrinx před ním prchala, až ji v útěku před bohem zabránily proudy řeky Ládón, a tak prosila říční víly, aby ji celou proměnily. Pan tak místo těla překrásné nymfy objal jen rákos. Při vzdychání do jeho stébel uslyšel tenký tón, jenž byl podobný smutnému naříkání. Tento jemný sladký zvuk jej dojal a pravil: „*Navěky budu já s tebou tak rozmlouvat, s tebou se stýkat.*“⁴³ Tyčinky třtin různé velikosti slepil k sobě voskem a vytvořil si píšťalu – Syrinx, na kterou hrál.

Na začátku této metamorfózy uvedl Britten stručný popis děje:

„*PAN who played upon the reed pipe which was Syrinx, his beloved.*“⁴⁴

3.2.2 Faëthon

Další část nalezneme ve 2. knize Proměn a jmenuje se Faëthon. Byl synem boha Héliá a Klymené. Navštívil svého otce v jeho slunečním paláci a poprosil jej, aby mu svěřil na jeden den řízení bájného slunečního vozu, se kterým se po nebi Apollón denně projíždí. Otec ho ale varoval a přání svému synovi rozmlouval, jelikož řídit ohnivý kočár je nebezpečné a ani vládce Olympu Jupiter to nedokáže. Faëthon ale nechtěl z takového přání ustoupit, a tak mu otec udělil rady jak vůz řídit, jakým překážkám se vyhnout a jak se v nebeském prostoru pohybovat.

Vydal se tedy na jízdu, která byla velmi divoká, a vzápětí se mu řízení vozu vymklo z rukou. Koně totiž poznali, že je řídí někdo jiný, nezkušený a vybočili ze své obvyklé trasy. Po marném boji upustil Faëthon otěže. Plameny zachvátily celou zem a zničily města, řeky byly vyschlé, hořely hory i lesy. Aithiopům dokonce oheň ožehl kůži a od té doby mají černou pleť. Matka země volala o pomoc Dia, aby zachránil svět před úplnou zkázou. Zeus se rozzlobil a Faëthona srazil bleskem. Jeho spálené tělo našly vodní víly v řece Éridan, uložily jej do hrobu a na kámen napsaly: „*Zde je Faëthón pohřben, kdys vozataj otcova vozu; nezvládl jej a zhynul, však při velkém, odvážném činu.*“⁴⁵

43 OVIDIUS. *Proměny*. 3. vyd.-v nakl. Avatar 1. Překlad Ivan Bureš. Praha: Avatar, 1998. Zlatý věk. ISBN 80-858-6225-5. s. 32

44 Pan hrající na Syrinx, ve který byla proměněna jeho milovaná. (vlastní překlad)

45 OVIDIUS. *Proměny*. 3. vyd.-v nakl. Avatar 1. Překlad Ivan Bureš. Praha: Avatar, 1998. Zlatý věk. ISBN 80-858-6225-5. s. 35 -44

Druhá Brittenova metamorfóza má shodný název jako Ovidiova báseň. Text uvedený v notovém zápise zní:

„PHAETON who rode upon the chariot of the sun for one day and was hurled into the river Padus by a thunderbolt.“⁴⁶

3.2.3 Niobé

Literární obsah básně Niobé, pocházející rovněž z pera Ovidia, se nachází v jeho 6. knize Proměn. Niobé byla dcerou krále Tantala a Dióny a provdala se za thébského krále Amfióna, se kterým byla velmi šťastná. Měli spolu 14 dětí – 7 statečných synů a 7 krásných dcer. Dávala však okázale najevo své štěstí a hrdost, kterou měla na své potomky a došlo to až tak daleko, že urážela samotnou bohyni Létó. Ta byla matkou Apollóna - boha světla a slunce a Artemis – ochránkyně přírody a zvířet. Niobé se nad bohyni povyšovala, protože měla více dětí než ona. Dokonce zakazovala thébským ženám, aby ji uctívaly.

Když se to však bohyně dozvěděla, rozhněvala se a stěžovala si svým dětem. Apollóna i Artemis to rozhořčilo a dohodli se, že se Niobé za její urážky pomstí. Oba se snesli dolů až ke Kadmově hradu a Apollón poblíž cvičiště vystřelil šíp na nejstaršího syna pyšné Niobé – Isména, který právě jel na koni. Další byl Sipylos, pak byli zasaženi Faidimos a Tantalos. Na pomoc jim přispěchal bratr Alfénór, ale Apollónově šípu se nevyhnul a padl na zem mrtvý. Damasichthón byl probodnut dvakrát a ani poslední Ílioneus se neubráníl. Když vztáhl ruce s prosbou o pomoc, byl zasažen a usmrcen jako jeho ostatní bratři. Když se o té hrůze dozvěděl jejich otec Amfión, ukončil svůj život bodnutím meče přímo do srdce.

Zoufalá Niobé vztáhla ruce k bohyni, ale prosit ji nepřišla. Stále opakovala, že je bohatší, protože i přes trest, který ji potkal, má pořád více dětí než ona. V ten okamžik padla na tělo mrtvého bratra šípem zasažená nejstarší dcera a po ní další a další. Teprve, když zůstala naživu nejmladší dcera, prosila za ni zoufalá matka, ať ji bohyně ušetří. Bylo už ale pozdě. Niobé byla zdrcena a proměněna v kamennou sochu, která však neustále roní slzy.

46 Faëthon, který řídil sluneční kočár, nezvládl prudký běh koní a úderem blesku byl svržen do řeky Padus. (vlastní překlad)

„NIOBE who, lamenting the death of her fourteen children, was turned into a mountain.“⁴⁷

3.2.4 Bacchus

Příběh Penthea a Bacchuse, kterým se skladatel nechal inspirovat, je ve 3. knize Ovidiových Proměn. Bacchus je v řecké mytologii synem nejvyššího boha Dia a jeho milenky Semely. Je bohem vína a nespoutaného veselí, původně i bohem úrody a plodnosti. Byl uctíván také v Římě, kde byl znám jako Dionýsos. Někteří jej však uctívat odmítali. Skupiny odpůrců i přívrženců se navzájem přesvědčovaly o správnosti svého rozhodnutí různými způsoby. Mezi jeho nepřátele patřil například Pentheus.

„BACCHUS at whose feasts is heard the noise of gagging women’s tattling tongues and shouting out of boys.“⁴⁸

3.2.5 Narcissus

Předposlední Brittenova metamorfóza je podle Ovidiovy básnické předlohy Narcissus a Échó. Nalezneme ji také ve 3. knize. Překrásná vodní víla Leiriopé byla matkou půvabného mladíka Narcisse, do nějž se zamilovala víla Échó. Ta dovedla opakovat pouze poslední slyšená slova. Takto ji potrestala luna, protože ji víla zdržovala povídáním, aby nepřistihla manžela při nevěrách s nymfami. Jelikož Narcissus odmítal její lásku, rostla v Échó bolest a křivda a proměnila se v pouhý hlas – ozvěnu.

Mladík jednoho dne spatřil svůj odraz v prameni vody a sám se do sebe zamiloval. Byl zoufalý, protože nemohl viděný odraz obejmout. Vyhublý láskou se nakonec promění ve žlutavý kvítek.

„NARCISSUS who fell in love with his own image and became a flower.“⁴⁹

3.2.6 Arethúsa

Osud Arethúsin je další Ovidiův příběh a je ukryt v jeho 5. knize Proměn. Stal se předlohou pro poslední část Brittenových metamorfóz. Nádherná achajská nymfa Arethúsa se jednou vracela z arkadských lesů a celá znavená přišla k čistému

47 Niobé, která lamentovala nad smrtí svých čtrnácti dětí a byla proměněna ve skálu. (vlastní překlad)

48 Bacchus, na jehož oslavách je slyšet hluk klevetících jazyků houfujících se žen a vykřikujících chlapců. (vlastní překlad)

49 Narcissus, který se zamiloval do svého vlastního odrazu a stal se květinou. (vlastní překlad)

vodnímu prameni a nahá se do něj ponořila. Ve vodě se šplouchala a užívala si její vláhu, až ji zpozoroval bůh řek Alpheus a okamžitě v něm vzplanula hluboká láska.

Začal na ni volat, ale Arethúsa před ním prchala. Běžela daleko a on ji nemohl dohnat. Byla unavená, a tak se s prosbou o pomoc obrátila na bohyni Dianu, která ji zahalila oblakem a ukryla ji tak před Alpheusem. Ten se však nevzdal a stále kolem oblaku chodil. Nymfa, plná strachu, se proměnila v řeku, ale pronásledovatel ji i v této podobě poznal a proměnil se ve vodní proud, aby ji mohl obejmout. Diana prorazila zem, do které se Arethúsa ponořila a vytryskla jako fontána.

„ARETHUSA who, flying from the love of Alpheus the river god, was turned into a fountain.”⁵⁰

3.3 Interpretační rozbor

3.3.1 Pan

Nejen tuto metamorfózu, ale i ostatní Britten zkomponoval podle své představy hudebního ztvárnění obsahu Ovidiových básní.

První díl představuje dvoření a sledování nymfy Sirinx zamilovaným Panem, druhý ztvárňuje pokus o kontakt Pana s nymfou a její odmítnutí, závěr charakterizuje neutuchající Panovu naději v lásku Syrinx, která se v úplném závěru mění ve třtinu.

Zvláštností této metamorfózy je, že jako jediná nemá předepsané taktové označení. Velmi důležité je dodržet rytmickou stránku této metamorfózy – například rozlišení kvintoly, sextoly, septoly atd. Nezbytnou součástí je krásná, láskou zpívající hobojobá barva, pomocí které by měl interpret dokázat vyjádřit různé nálady a pocity a vzbudit je i u posluchačů. V této 1. metamorfóze skladatel nepoužil větších tónových skoků, ale melodie se pohybuje plynule, výjimkou je místo před staccatovaným *ais*², které se nachází na 5. řádku. Britten úžasně pracuje s motivy, například motiv použitý v 1. taktu je ve druhém rozšířen a objevuje se i v dalších taktech v různých podobách. V této 1. části je vždy na poslední notě v taktu *fermata*.

Druhá část začíná ve 2. taktu na 3. řádku od *ais*¹ v *pianissimu*. Britten tento motiv opakovaného *ais*¹ následně použil v každém taktu ve 2. části metamorfózy a na 5. řádku je změna – *ais*². Jednotlivé takty začínají ve slabé dynamice a konec

⁵⁰ Arethúsa, která prchala před láskou Alpheia, říčního boha, byla proměněna ve fontánu. (vlastní překlad)

je opět v pianissimu, kterému předchází fortissimo. Následující dvoutaktí připomíná líbezně melodický začátek a přichází poslední část. *Lento ma subito accelerando* je od počátku v nízké dynamice a použitý motiv se postupně rozšiřuje a vygraduje na posledním řádku tónem e² ve fortissimu. Další takt připomíná 2. část této metamorfózy a úplný závěr je skupinka tří not – motivu, který se objevuje na konci 3. řádku. Skladatel předepsal v celé skladbě extrémní dynamiku, kterou v 1. metamorfóze Pan můžeme pozorovat například na posledních čtyřech taktech - ff – pp – ff – pp. (viz. Příloha č. 3)

3.3.2 Faëthon

V této druhé Brittenově metamorfóze je důležitou složkou přesný rytmus, tentokrát v podobě hlavního výrazového prostředku. Je plná napětí a pohybu ve svižném tempu.

První část metamorfózy Faëthon může představovat jeho seznamování s otcovým slunečním vozem, který se snažil řídit a ovládnout. Dusot koní zde Britten zdůraznil pomocí opakujících se akcentů. Střední díl v legatu navozuje atmosféru bezstarostné jízdy po obloze, avšak ke konci – v posledních dvou taktech – můžeme vnímat počínající komplikace. Následující takty již představují velké problémy s ovládnutím slunečního kočáru a narůstající hněv Dia, který seslal blesk, a tak zabránil v pokračování divoké jízdy.

V posledních čtyřech taktech dochází ke zklidnění, které je umocněno slabou dynamikou pianissima a může představovat ujíždějící koně bez Faëthona, který je v řece, do níž byl podle příběhu pohřben. V této metamorfóze je velice důležitá celková energie. Ta by neměla opadnout, právě naopak. Podstatnou roli také hrají akcenty. Zajímavé je použití dynamického prvku decrescenda – vždy od první noty na začátku fráze.

V poslední části se nabízí použít ostřejšího zvuku hoboje a spolu s předepsaným akcentem na každé notě docílíme zvyšujícího se napětí, obzvláště v 7. taktu od konce, kde si představuji zasažení kočáru bleskem a následné převrácení celého vozu. Naopak v části prostřední je příjemnou změnou nižší dynamika a jemnější barva tónu. (viz. Příloha č. 4)

3.3.3 Niobé

Po bouřlivém průběhu Faëthona a následující metamorfózy Bacchus, přináší Niobé rytmické uvolnění. Má doslova plačtivý charakter a interpret si zde může vychutnat sladký zvuk hoboje, pomocí kterého vyjádří pocity žalu a bolesti nad ztrátou dětí, proměnu v kámen a Niobin nekončící smutek v podobě slz, jež se z hory nepřetržitě řinou.

Tempo je velmi pomalé. Akcenty, které zde Britten napsal, vnímám jako vzlyk zdrcené ženy. Fráze od sebe skladatel oddělil odsazením napsaným například před 3. či 6. taktem. Takty 10 – 13 pro mě představují otázku: „Proč? Proč mě potkal tak krutý trest?“ Od 14. taktu je Niobé plná hněvu a hysterie a naposled ještě vzplane nad hrůzným osudem, v zápise jsou velké tónové skoky pod legatem a celá tato část od 15. taktu nese označení *espressivo e rubato*. V posledním taktu na předposledním řádku se objevuje stejný motiv jako na úplném začátku a o dva takty později už přichází proměna. Poslední 4 takty jsou bez jakéhokoli pohybu - tím autor vyjádřil hlubokou Niobinu prázdnotu. (viz. Příloha č. 5)

3.3.4 Bacchus

V této metamorfóze, jak předznamenal autor, jde především o hudební vyobrazení veselí a zábavy. Bacchus je tedy metamorfóza energická a je rozdělena na několik částí. Je jako jediná rozepsána na dvě strany, ale svým rychlým tempem nepřesahuje časový rozměr ostatních. *Allegro pesante* je začátek, který pro mě vyjadřuje samotného Bacchuse - jeho vrávoravou chůzi posilněnou vínem. V této části použil skladatel dvou motivů, které různě obměňuje a rozvádí, a to tečkovaný, houpavý rytmus pod legatem a krátké šestnáctinové hodnoty s důrazem a vždy s *decrescendem*.

Piú vivo má charakter rychlého tance s velmi živým rytmem a výraznými akcenty. Po této části se v osmi taktech, označených *Tempo I.* opět navrací začátek metamorfózy. S označením *Con moto* přichází část úplně nová. Rychlý sled šestnáctinových hodnot v legatu, pod kterými si představuji Bacchuse v opilém deliriu, kdy má téměř halucinace. Na 3. řádku od konce se již tento rychlý úsek zastavil a to na třikrát dlouhém c^1 . Jednotlivé šestnáctinové skupiny not, jež se postupně rozšiřují od trioly až po závěrečnou sextolu, můžeme vnímat jako Bacchovo škytání. Celá metamorfóza končí do ztracena. (viz. Příloha č. 6 a Příloha č. 7)

3.3.5 Narcissus

V pořadí již pátá metamorfóza začíná ve velmi slabé dynamice. Narcissus se ve své kráse objevuje v prvních deseti taktech. Od následujícího taktu začíná podruhé stejná melodie, ale je rozšířena – promlouvá k němu odraz ve vodě. Ten je vždy odlišen nižší dynamikou. Narcissus se postupně do svého odrazu zamilovává, což můžeme pozorovat na obou hlasech, které se k sobě vzájemně přibližují.

Vše vrcholí v 1. taktu na 3. řádku od konce. Následuje část *Tranquillo*, v níž se hlasy od sebe odpoutávají, ale od vrcholné noty d¹ na předposledním řádku se k sobě opět vracejí a splynou v jeden. Narcissus je proměněn v květinu. Celá tato poslední část je krásně dynamicky vystavěná. Začíná v pianissimu a postupně, jak se hlasy vzdalují, přechází do vyšší dynamiky a nakonec končí opět velmi slabě. (viz. Příloha č. 8)

3.3.6 Arethúsa

I tuto poslední metamorfózu můžeme tradičně chápat jako trojdílnou. První část představuje nahou, koupající se Arethúsu. Pohyb dvaatřicetinových hodnot, velmi výrazných, vyjadřuje útěk před bohem řek Alpheusem.

Střední díl přináší změnu, nastává Arethúsina proměna v řeku. Trylky symbolizují bublající vodu. V posledním díle této metamorfózy, který začíná na posledních dvou taktech čtvrtého řádku od konce – *animando* – můžeme spatřit hudebně zobrazeného Alpeuse, jenž se snaží s Arethúsou propojit. Ta mu ale uniká a tryská k nebi jako fontána. V tomto posledním příběhu myslel skladatel na individuální fyzické předpoklady interpreta. Proto zde zařadil alternativní ukončení – *Coda*. Poslední metamorfóza končí jako jediná v silné dynamice a uzavírá celé toto Brittenovo dílo. (viz. Příloha č. 9)

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo čtenářům přiblížit osobnost anglického hudebního skladatele Benjamin Brittena a poukázat na jeho významné dílo Šest metamorfóz podle Ovidia pro hoboj sólo op. 49. Jak z názvu skladby vyplývá, hledal Britten inspiraci u Ovidia, konkrétně v jeho obsáhlém díle Metamorphoses. Také jsem chtěla popsat děj všech šesti příběhů a nastínit jejich hudební vyjádření samotným skladatelem.

Při zkoumání Brittenovy hobojové tvorby mě velice překvapilo množství komorních skladeb, ve kterých hoboj použil. Našla jsem u něj rovněž další využití tohoto nástroje, a to ve filmové a rozhlasové tvorbě, či v hudbě k divadelním hrám.

Skladba, které jsem se v minulé kapitole věnovala, mě zaujala a při jejím nácviu mi velice pomohlo vlastní nastudování Ovidiových příběhů, přestože skladatel ke každé části uvedl krátký popis, jenž jednotlivou metamorfózu vystihuje. Pro čtenáře je kniha příjemně napsaná a jen podtrhla mou představivost, která je nezbytnou součástí při nácviu a interpretaci každého díla.

S Brittenovými skladbami jsem se doposud mnohokrát nesetkala. Toto dílo mě velmi oslovilo a řekla bych, že by mělo být zařazeno do repertoáru každého hobojisty.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Benjamin Britten Six Metamorphoses after Ovid, Op. 49: oboe solo. London: Boosey and Hawkes (Hawkes and Son), 1952.

Literatura

OVIDIUS. *Proměny*. 3. vyd.-v nakl. Avatar 1. Překlad Ivan Bureš. Praha: Avatar, 1998. Zlatý věk. ISBN 80-858-6225-5.

CRAGGS, Stewart R. *Benjamin Britten: a bio-bibliography*. Westport, Conn.: Greenwood Press, c2002. ISBN 03-132-9531-X.

KENNEDY, Michael. *Britten*. Rev. London: Dent, 1993. ISBN 04-608-6077-1.

PROKOP, Vladimír. *Dějiny literatury od starověku do počátku 19. století, aneb, Od Mezopotámie po naše národní obrození: (pro výuku v 1. ročníku středních škol)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2001.

Ovid. 2016. *Encyclopædia Britannica Online*. Retrieved 27 dubna, 2016, from <http://www.britannica.com/biography/Ovid-Roman-poet>

In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-04-27].

HIRAMOTO, Stephen. An Analysis of Britten's Six Metamorphoses After Ovid. *The Journal of the International Double Reed Society*. 1999, (2)

Přílohy

Příloha č. 1 - Benjamin Britten

Zdroj: <http://www.badische-zeitung.de/klassik-vorschau/dem-meister-der-oper-und-des-lieds--70745145.html>

Příloha č. 2 – Benjamin Britten (vlevo) a Peter Pears (vpravo)

Zdroj: <https://sgtr.wordpress.com/tag/benjamin-britten/>

for Joy Boughton
Six Metamorphoses after Ovid
for Oboe Solo

IMPORTANT NOTICE
The unauthorised copying
of the whole or any part of
this publication is illegal

I. PAN who played upon the reed pipe
which was Syrinx, his beloved.

BENJAMIN BRITTEN, Op. 49

Senza misura ♩ = approx. 138

f *f* *mf* *f* *pp* *pp (accel.)* *mf* *pp* *cresc. ed accel.* *ff* *pp* *rall. -* *f* *mf* *pp cresc.* *sempre cresc. ed accel.* *ff* *pp*

All rights reserved

© Copyright 1952 by Hawkes & Son (London) Ltd.

Printed in England

B. & H. 17985

II. PHAETON who rode upon the chariot of the sun for one day and was hurled into the river Padus by a thunderbolt.

Vivace ritmico $\text{♩} = 152$

The musical score consists of 12 staves of music. It begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'Vivace ritmico' with a quarter note equal to 152 beats per minute. The dynamics range from *pp* (pianissimo) to *fff* (fortississimo). The piece includes various articulations such as accents, slurs, and breath marks. A section marked 'Agitato' begins around the 8th staff, characterized by a more rapid and agitated melodic line. The score concludes with a *ppp* (pianississimo) dynamic marking.

f *f* *f* *ff* *f* *dim.* *pp* *pp* *meno p* *f* *f* *cresc. molto* *ff espress.* *pp (a tempo)* *ppp*

III. NIOBE who, lamenting the death of her fourteen children, was turned into a mountain.

Andante $\text{♩} = 60$

mf piangendo *mf* *p* *pp* *f espress. e rubato* *animando* *dim.* *lunga* *p* *p dim.* *pp senza espress.* *dim.*

© Copyright 1952 by Hawkes & Son (London) Ltd.

B. & H. 17985

IV. BACCHUS at whose feasts is heard the noise of gagging women's
tattling tongues and shouting out of boys.

Allegro pesante $\text{♩} = 112$

Più vivo $\text{♩} = 120$

Tempo I^o

f

f

f

Con moto ♩ = 132

f

mf

mf

mf

ffz *p* *ffz* *p* *ffz* *p* *p*

p cresc. *mp cresc.*

mf *f cresc.* *ffz* *p*

B. & H. 17985

V. NARCISSUS who fell in love with his own
image and became a flower.

Lento piacevole $\text{♩} = 84$

pp

più f

p cresc.

mf espress.

**pp*

mf

mf

pp

f

p

pp

mf

mf

Tranquillo

ff

pp

rall.

dim.

pp

dim.

*From this point the notes with upward stems represent the reflected image of Narcissus,
and those with downward stems Narcissus himself.

© Copyright 1952 by Hawkes & Son (London) Ltd.

B. & H. 17985

VI. ARETHUSA who, flying from the love of Alpheus the river god, was turned into a fountain.

Largamente ♩ = 152

f *espress.*

f

f

mf *cresc.* *f*

f

poco più lento *ff* *espress.*

pp *pp*

pp *più f*

f *dim.* *pp* *P cresc.* *animando*

ff *espress.*

⊕ *alternative ending* *ff* *espress.*

© Copyright 1952 by Hawkes & Son (London) Ltd.

B. & H. 17985

Printed by Halstan & Co. Ltd., Amersham, Bucks., England